

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2.— met
voortuitbetaling.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD

OP CURAÇAO,

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 120.

De Agentuur

ten huize van de Heeren

JAN ELLIS, Curaçao. — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, Aruba. — Playa.
JOSE A. ROSA HERRERA, Bonaire. — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagu padilanti.
Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10.— pa aña.
Un number cu fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl. 0,50, cada
regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:

3 Aug. Caracas, van New-York.
8 „ Harrison, „ Liverpool.
8 „ Oranje Nassau „ Holland.
13 „ Valencia, „ New-York

CALENDARIO.

Augustus.

2. X DOM. despues di Pentec. *
3. LUNA. Invencon di S. Esteban, m.
4. MARTES. Sta. Dominica, e.
5. RAZON. N. Sra. de las Nieves.
6. MIÉRCOLES. S. Transfiguracion di N. S. H. C.
7. VIERNES. S. Cayetano, e. S. Donato, m.
8. SABRA. Sto. Ciraco i comp. mm.

STAND DER MAAN.

L. K. 3 Aug. 5 ure 19 m. P. M.

Opkomst der Zon:

5 Aug. 5 ure 43 m.

Ondergang der Zon:

5 Aug. 6 ure 17 m.

SCHEEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:

3 Aug. Philadelphia naar New-York
5 „ Maracaibo, „ Maracaibo.
10 „ Oranje Nassau „ Holland.
14 „ Caracas „ New-York.

VRIJHEID VAN ONDERWIJS.

Het Wag. Weekblad bevatte onlangs het volgende schrijven etc. van den oud-hoogleraar Harting, waarin ook deze van zijn verlangen naar toenadering op het gebied van schoolwetgeving doet blijken. Aan het invoeren van den Bijbel op de volksschool zou, volgens zijn meening, geen overwegend bezwaar in den weg staan. Ten minste niet daar, waar veel Protestantsche ouders het voor hun kinderen verlangen. Voor de kinderen van katholieke ouders zou op andere wijze moeten gezorgd worden. „Eigenlijke sektescholen“ (onder die benaming zal de heer Harting, zeker iets heel leelijks verstaan!) vindt de hoogleraar niet wensche-lijk. Zelfs godsdienstoefening op de school zou in de oogen van den heer Harting gemaak vinden.

„Wanneer een korte bijbellezing—zegt hij—zonder theologische bespiegelingen, waarvoor het kinderverstand nog niet rijp is, het zingen van een paar verzen uit een psalm of een gezang, het bidden van het „Onze Vader“ in staat zijn het kinderhart in de gewenschte stemming te brengen, welnu, waarom zou men het niet doen? Later, wanneer de kinderen volwassen mannen en vrouwen zijn geworden, kunnen er oogenblikken komen, waarin hun hart behoefte heeft, aan de herinnering dier in de eerste jeugd ontvangen indrukken. Een gepaste keuze van hetgeen voor een kinderverstand en een kinderhart goed is, zal natuurlijk noodig zijn, maar anders zie ik volstrekt niet in, hoe zulk een godsdienstoefening, mits van korten duur, om niet te veel tijd aan het eigenlijke onderwijs te onttrekken, anders dan nuttig zou werken.”

„Men is in onzen kritischen tijd bij de opvoeding wel eens te veel in een uiterste gevallen, door al te groot gewicht te hechten aan het bekende gezegde: „kennis is macht“. Het gezegde is waar, in zoverre dat zonder voldoende kennis een mensch in de tegenwoordige maatschappij altijd een nederiger stelling moet innemen dan anderen, die zich meer kennis verworven hebben en daardoor voor de maatschappij nuttiger kunnen zijn. Toch komt het volstrekt niet enkel op het verwerven van kennis, op eenzijdige oefening van het verstand aan; ook de verbeelding, het hart, de ontwikkeling der zedewet in ons binnenste, van het karakter met één woord, hebben eischen, die bij opvoeding niet mogen worden over het hoofd gezien,

zal de verworven kennis een wel-doende en nooit een verderfelijke macht worden. Een schrijfmachine, een rekenmachine zijn zeer kunstige en in zekeren zin ook machtige werktuigen, en deze kunnen door aangebrachte verbeteringen nog machtiger gemaakt worden, maar een mensch is heel iets anders. Bij de machine moet de beweging van buiten komen, bij den mensch uit zijn eigen borst.”

Opmerkelijk vinden wijl ook nog de volgende alinea:

„Misschien kunnen er ook termen gevonden worden, om onder zekere voorwaarden reeds bestaande bijzondere scholen, die aan de behoeften van velen in den omtrek voldoen, te adopteren of te subsidiëren.”

Hoe voorzichtig en voorwaardelijk ook gesteld, toch geeft deze zinsnede goeden moed, vooral wanneer wij haar in verband brengen met hetgeen de heer Harting er later aan toevoegt, en wat schier in overleg schijnt geschreven met de nota der Katholieke Kamerleden.

„Dan zal men er ook geen bezwaar in kunnen zien, dat in een land met een zoo gemengde bevolking als Nederland de geheel neutrale Staat zich met het oppervlakt over een zoo groot volksbelang blijft belasten. Dit is onvermijdelijk tot bewaring der een-dracht. De Staat moet dan, evenals in zooveel andere zaken, niet als heerscher, maar als moderator optreden.”

„Vrijheid van onderwijs, behoudens toezicht, buiten beheer van de Regeering“, eischte de nota. Het verheugt ons, dat ook de heer Harting zich daarin kan vinden.

EL PERIODISMO O LOS PERIODISTAS.

Dejamos evidenciado con hechos á la vista de los que no quieramos cerrar los ojos ó negarlo que sienten y palpan, que cuantos bienes en materia de enseñanza, de moral y de caridad están en la esfera ó alcance y facultades del clero católico en Curazao, los prodigan con amor y benevolencia á cuantos los necesitan ó se prestan á recibirlos, sea cual fuere la religion á que pertenezcan, el sexo ó condicion de que estén investidos y la clase de donde procedan; de lo cual se desprende la consecuencia precisa de que están á la altura de los deberes sociales y religiosos que les están encomendados, y que solo por esa monomanía anti-religiosa, anti-clerical y más

que eso relajadora de las buenas costumbres, se puede entrar á sostener que no son útiles, indispensables y necesarios para la parte menesterosa y desvalida, que es la mayor parte de la poblacion, esa vigilancia, esos cuidados, esos socorros con que en todo el obispado colonial se distingue el clero católico. El mismo Mosheim que ha sido en su historia eclesiástica el censor mas injusto, intransigente y hasta calumnioso como expositor de los abusos y faltas del clero católico, habria tenido que confesar, que cuanto en materia de enseñanza, de caridad y de moral religiosa y social existe en las islas que están bajo este obispado, se debe á los sacerdotes que con viva fé, ardor y mansedumbre propagan y practican las doctrinas evangélicas, sin que en su condicion de hombres sometidos como todos á las flaquezas y miserias humanas, dejen de estar sujetos al impulso de las pasiones inherentes á nuestra naturaleza. Dichosos los que como ellos pueden sobreponerse á toda tentacion!

En nuestros propósitos de ayudar á nuestros hermanos en Jesucristo á mantener viva la fé que deben inspirarnos los principios de amor, de mutua caridad y de espontáneo socorro, de los unos para los otros, en todos los casos de conflicto y necesidad tan frecuentes en la vida, en nada ni para nada hemos tomado ni tomaremos en cuenta la existencia, proceder y fines de tantas y tan eterogéneas sociedades, que con tan diversos nombres, bajo diferentes institutos y con variados y distintos fines se han venido y continúan estableciéndose en el mundo, compuestas de apóstatas ó miembros de todas las religiones, que obedeciendo á los sentimientos de su alma ó las creencias que de buena ó de mala fé les inspira á unos las convicciones de su entendimiento mas ó menos ilustrado, á otros el odio y des-arreglo de sus pasiones contra esta ó aquella religion ó secta, y en general los adelantos de lo que llamamos civilizacion, que la intemperancia y el lujo lleva á nuestra vanidad y orgullo, hasta hacernos creer que somos los llamados á darle á la sociedad una organizacion perfecta y provechosa. En éstos la persuacion de que pueden darle al mundo una direccion mas conforme con sus verdaderos intereses, en aquéllos un íntimo sentimiento de que solo ellos poseen el secreto de salvar la humanidad, en los otros la conviccion mas profunda de que la asociacion anti-religiosa á que pertenecen es la que puede darnos á conocer la cuadratura del círculo y la direccion de los astros; pues nos basta ver la

guerra que se hacen las unas á las otras, las múltiples divisiones y subdivisiones proclamando unas mismas sectas, diferentes principios y levantando escuela contra escuela, para mantenernos firmes en nuestras creencias católicas, que, como ha dicho la ciencia, convierte en niebla y en espuma todas las olas que levantan los huracanes para combatir las.

Enumeramos el lujo entre las causas que impelen, acaso por debilidad de carácter ó falta de firmeza moral, aun á los hombres de ideas mas puras por el camino de la intemperancia, hasta sublevarse contra los saludables y salvadores preceptos de proteger al desgraciado y ayudar al desamparado, por que son muchos los economistas, publicistas y sabios filósofos, que sostienen, que cuando las naciones llegan á ese apogeo de lujoso esplendor en que apelan al epicurismo especulativo y práctico, para justificar los excesos del sensualismo y la corrupcion de las costumbres, se les hace insoportable la moral cristiana y aun mas el clero, á quien la Iglesia Católica somete á una sobriedad tan severa que les prohíbe usar otro traje, ni gasten mas alimentos que los necesarios para mantener la decencia y la vida, por que lo superfluo pertenece á los necesitados. Comprendiendo pues los hombres opulentos que al aplicar el sobrante de lo mucho que han adquirido al alivio de las necesidades de tantos prójimos desgraciados no podrian satisfacer sus ficticias necesidades ó locuras de su enfatuada imaginacion, reniegan del cristianismo y del clero, que se empeña en llevar á su conciencia y á su ya enferma razon la persuacion de que Dios en cambio del talento de unos para adquirir, dió á otros hábitos de trabajo y de laboriosidad, preceptuando á todos el amor y socorro mutuo. Tan lejos llevan los mas célebres economistas los estragos del lujo contra la moral y el bien público que Dicz, Say, Esmitte, Bastiat, Blanqui y Flores Estrada están de acuerdo con la doctrina del sabio Montesquieu, en que la existencia y engrandecimiento de las Repúblicas consiste muy principalmente en la igualdad de las riquezas y prácticas atemperantes del empleo que se les dé, razon por que Esparta debe tenerse como modelo al limitar en sus leyes la riqueza, prohibiendo todo gasto superfluo, que ha sido siempre el camino que conduce á los especuladores con las rentas públicas á la feroz avaricia que alimenta el Despotismo.

La América en general ha venido á confirmar con los más tristes, fun-

nestos y calamitosos ejemplos, apreciaciones tan exactas como dolorosísimas en sus consecuencias liberticidas, pues á ninguna otra causa que ese lujo fomentado por los excesos de una estúpida vanidad es á la que debemos, el que un caudillaje soez, ruin y en su generalidad sin otra educacion que la que dejan el merodeo y las matanzas en las guerras intestinas, haya llevado las locuras y fatuidades del orgullo por sus fraticidas victorias sobre los más honrado, inteligente y patriotas, no solo hasta la extincion de los derechos del hombre y de las garantías públicas, sino hasta la conciencia religiosa, constituyéndose de propia autoridad en amos y señores de honra, hacienda y vidas. La avaricia, gaje necesario y forzoso de todo poder absoluto emanado de la fuerza; pasion exterminadora de toda moral, de toda virtud, de toda religion, se ha adueñado de la voluntad, del espíritu y del ánimo de los más de los tiranuelos que han logrado adueñarse del Poder en las ricas comarcas é incipientes poblaciones de la América del Sur; y esta es la razon por que no avanzan atrayendo á sus abundantes veneros de productivas riquezas, la sobrante poblacion, que nada puede arrancarle á las agotadas campiñas del viejo mundo. La avaricia, esa Hidra aterradora que forma del avaro un enemigo de Dios y aun de sí mismo, como nos lo enseñan frecuentes ejemplos, es el mónstruo que ha traido sobre nosotros la miseria y el servilismo, que pretendiendo espantarla exagerando imaginarios y fantásticos progresos, aumenta la insensibilidad é insaciabilidad, de los que estando en el deber jurado de proteger las desgracias y amparar al necesitado, han hecho profesion de acumular cuanto produzca el pais que dominan, aun cuando para ello tengan que arrancarle el corazon á sus propios hijos, si hay quien les diga que es de oro, pues el avaro aborrece á Dios por que le manda socorrer á su madre que se muere de hambre.

Como nosotros, lo ven, lo sienten y lo palpan los periodistas del viejo y del nuevo mundo, y sin embargo prefieren consagrar sus tareas, agotar sus recursos y malgastar su suficiencia intelectual en defender absurdos, sostener errores y aun herejías contra la Iglesia fundada por el verdadero Redentor de la Humanidad, á inocular en las costumbres los sentimientos de amor, de caridad y de justicia que son los únicos que harán posible la libertad, el orden y la paz. Esos ataques contra el clero prestando defender congregaciones de tal ó cual carácter que nadie combate á no ser las unas á las otras entre ellas mismas, no reconocen otro origen que el de llevar la corrupcion el desenfreno y la sensualidad al corazon de la juventud y de esa parte ignorante que formada en las creencias de sus padres aun temen á Dios y aman al prógimo. El clero ni puede desempeñar otra mision sobre la tierra que la de predicar el amor y la caridad, la fé y la esperanza, que fué la única que recibió del Divino Redentor, fundando á la vez los principios de la más absoluta justicia é igualdad que practicados harian imposible el dominio arbitrario del hombre sobre el hombre. Necesario es, desengañarnos y persuadirnos que en vano proclamaremos esas bellas teorías sobre la libertad de obrar y de pensar sin sujecion á los preceptos que nos impone nuestra propia razon del santo temor de Dios y amor al prógimo, pues cuanto mas nos separe el orgullo y la vanidad de esos principios encarnados en nuestra conciencia y amalgamados con nuestros intereses, mayores serán los inconvenientes que tendremos que vencer para formar una familia, poniéndola á cubierto de los despojos, violencias y excesos que frecuentemente afligen las sociedades humanas cuando se precipitan en el abismo de la corrupcion.

Bien nos enseña la historia que esas duras, frecuentes y asoladoras tiranías han surgido siempre proclamando todo género de libertades y muy especialmente la de conciencia

y religion, por lo mismo que encuen-
tran en la cristiana los grandes obstáculos que deben vencer para alcanzar la perdurabilidad, y sin duda que si todas las demas asociaciones ó sectas no se les sometieran servil y bajamente, con la esperanza de echar por tierra el inmovible edificio del catolicismo, el mundo todo donde impera su doctrina estaria libre de perturbaciones. La debilidad de nuestra humana condicion pronto se deja persuadir por nuestras ambiciones desordenadas, y á trueque de que un potentado, un principe ó una testa coronada figure en nuestras inventadas asociaciones le rendimos el culto que le negamos á Dios, levantando sobre nuestras exageraciones y humillaciones un tirano cuyos mas feroces actos y excesos tratamos de santificar. No pretendemos por eso hacer creer que la religion católica administrada por hombres, deje de incurrir en esos abusos y errores inherentes á nuestra naturaleza, pero sí que, puestas en prácticas las doctrinas evangélicas, ellas bastarian á salvar la humanidad, de las frecuentes calamidades á que nos somete la falta de fraternal amor, de reciproca caridad y de moralidad religiosa. La historia nos enseña que del seno mismo de la Iglesia han surgido ilustraciones y notabilidades levantando altar contra altar y proclamando las más absurdas herejías; se han hecho renegados solo por ambicion desmesurada, al mismo tiempo que los resultados nos persuaden que las obras de los hombres las pulverizan los mismos errores que les han servido de fundamento, por lo que ya dejamos dicho acerca de la que Dios levantó sobre la sólida roca del amor y la caridad. *La roca sin moverse, firme y fuerte, en niebla y en espuma la convierte.*

(Ingezonden.)

Correspondentie.

Aruba, 26 Juli 1885.

Heden had aan het noordelijke gedeelte van het eiland eene indrukwekkende plechtigheid plaats: de inwijding der nieuwe Kerk aan den Noord, die onder aanmoediging en met milde ondersteuning van Z. D. H. Mons. van Ewijk is opgericht.

Om die inzegening te verrichten was de Hoog Eerw. Pater H. J. Reijnen, Vicaris provinciaal der E.E. PP. Dominicanen daartoe door Z. D. H. Mgr. H. J. A. van Ewijk Bisschop van Camaco en Apostolisch Vicaris van Curaçao gemachtigd, met Pastoor H. J. de Vries en Broeder Augustinus per schoener „Transit” van den Heer C. H. de Haseth, te dien einde welwillend afgestaan, van Curaçao overgekomen.

Op den feestdag der glorierijke H. Anna, Patronen der Oude en Nieuwe Kerk aan den Noord begon de plechtigheid der inwijding des morgens ten 9 ure.

Om den geloovigen gelegenheid te geven, die plechtigheid bij te wonen, hadden de Pastors der overige parochien: der Oranjestad, van Sta. Cruz en Savonet de H. Missen reeds vroegtijdig in hunne respectieve kerken opgedragen. Ook aan den Noord was reeds des morgens ten vijf ure een H. Mis gelezen, waarbij ongeveer 200 personen de H. Communie ontvingen.

Van alle deelen des eilands waren reeds vroeger vele Katholieken samengestroomd. Aan de hoogste steigers der uitwendig nog niet voltooide Kerk wapperden nationale vlaggen. Nadat de solemnele inwijding der Kerk van buiten en binnen onder het zingen van psalmen was verricht, werd het H. Sacrament in processie uit de Pastorie naar het thans geheiligde tempelgebouw overgebracht en begon de eerste plechtige Hoogmis, die door den Hoog Eerw. Pater Vicaris Provinciaal, geassisteerd door den Eerw. Pater A. van Baars, F. Heiling werd opgedragen. Als cantores fungeerden de Eerw. Heeren H. J. de Vries, Pastoor te Barbe op Curaçao en A. J. van Koolwijk, Pastoor te Oranjestad op Aruba.

Na het Evangelie hield de Hoog Eerw. Pater Vicaris Provinciaal een

zeer toepasselijke toespraak in de landstaal, waarin Z. Hoog Eerw. de plechtigheden der Kerkwijding verklaarde en vervolgens aantoonde dat onze Katholieke Kerken in waarheid godshuizen moeten genoemd worden omdat God ze tot zijn woonplaatsen heeft uitverkoren; en dat ze ook de huizen moeten zijn der Katholieken om er God te bidden en genaden te ontvangen.

De plechtigheden ten 9 ure begonnen, eindigden ten 12 ure; de Kerk was opgepropt, de hitte was groot maar niemand toonde eenig ongeduld; allen woonden de godsdienst-oefeningen in de grootste stilte en ingetogenheid bij tot alles was afgelopen, en toen hoorde men onder die menigte slechts ééne stem die verzekerde dat men nog nooit aan den Noord een zoo schoone indrukwekkende plechtigheid had bijgewoond.

's Namiddags ten 4 ure geschieden de plechtige vespers met Lof, welke gehouden werden door den Z. E. Heer de Vries, aan wien vooral de parochies van den Noord en Santa Cruz gedurende ruim 25 jaren, tot 1884, onschatbare zegeningen van Apostolischen ijver verschuldigd waren.

Moge de Eerw. Pater J. van Baars, Pastoor van den Noord, die zoo gewoegd heeft om met geringe middelen een, in eenvoudige gothieken stijl ontworpen, Kerkgebouw daar te stellen; mogen zijne parochianen die bijna gedurende twee jaren zonder ophouden kosteloos alle materialen hebben aangevoerd, de voldoening hunner werkzaamheden genieten en zich nog lang in het bezit van deze eenvoudig schoone Kerk verheugen!

Moge het eerste H. Misoffer, dat in de nieuwe Kerk van den Noord op den Feestdag der H. Anna is opgedragen, strekken tot geestelijken en tijdelijken zegen der parochie en van alle bewoners van ons eiland Aruba!

DE „HUGOLATRIE.”

Bij de alleszins juiste waardeering van de strekking der officiële vergoeding van Victor Hugo geven wij een „bloemlezing” van de ergerlijk opgeschroefde, aan waanzin grenzende lofliederen, door Eugène Veuillot, den tegenwoordigen hoofdredacteur van den *Univers*, in de niet-katholieke pers gegaard.

Wij beginnen met den *Télégraphe*, een republikeinsch blad, dat bijzonder in de gunst van De Freycinet (den minister-president) heet aangeschreven te staan. Daar in, onmiddellijk onder den titel *Soleil couché* (ondergegangene zon), komt de volgende godslasterlijke vergelijking voor.

„Toen de god Pan (een afzigtelijk wangedrocht uit de fabelleer) stierf, was de natuur in rouw gedompeld. De dood van Jesus, verscheiden eenwen daarna, is de *welkaatning* van den rouw-regenboog, die zijn zwarten boog van het Oosten naar het Westen kromt. Men moet thans teruggaan tot deze *grote mythen* (fabels), om een beeld voor den *nieuwen rouw der narde* te vinden; men moet teruggaan tot het voorhangsel van den tempel en tot de snikken der bosschen!

„Welke andere naam past voor den ontzaglijken dichter, die is heengegaan, tenzij die van den *god*, die, voor de ouden, de wereld in een kort begrip samenvatte en belichaamde?”

De schijver van deze dollemanstaal gaat op eenzelfde toon voort. Hij verheft in Hugo tot god den *geheiligen Pan der gedachte*; hij vertoont de menschheid, den god op *zijn wagen van palmen en zilver* volgende en zich in den stoet doende vergeenwoordigen door „alle steden, alle natien, alle landen”; hij kondigt bovendien aan, „dat het gemompel der menigte het gevoel zal geven van de koeltjes, die van de weiden en golven overwaaien”. — Hum, doet Veuillot opmerken, dat vereischt een onderzoek.

Van nagenoeg gelijk gehalte, alleen verschillend in den vorm, is de hulde, door andere republikeinsche en radicale bladen aan de asche van den dichter gebracht. Zelfs de meest gematigden, die hem geen goddelijke attributen toekennen, zien in hem zoveel groots en verhevens, dat hij minstens in de menschheid een aparte en eenige plaats inneemt. De bedroefde burger, die, zich tot den *Rappel* richtende, verlangde dat hij inschrijving een altaar voor den god Hugo

zou worden opgericht, resumeerde in zijn eenvoud wat hij in de bladen gelezen had.

Sommigen zelfs oordeelden nog te weinig te doen met van hun meester een godheid te maken. Zoo snikte o. a. de dichter *Ratibonne*: „Men zou niet geweest hebben, zoo hij slechts een God ware geweest.” Andere leerlingen en vrienden echter meenden er zich toe te kunnen bepalen. Mad. Quinet gaat zelfs zoo ver, van den grooten man niet meer te zeggen dan: „Die hartelijke godheid en die blik, zij delen in zijn tegenwoordigheid den God vergetap.”

Ook de grootste sceptici, de koudsten hebben zich warm willen maken en den ontroerde gespeeld: „Algemeene rouw, universele rouw,” riep Maret in zijn *Radical* uit, en voegde er aan toe: „Men zal om deze lijkst slechts de snikken van Frankrijk hooren, en het heelal zal zich oerbiedig neerbuigen.”

Rocheport resumeerde de godheid in den gelegenheidstitel „de groote amnestieerder.”

De *Nation* zei: „Victor Hugo was de verpersoonlijking van het moderne geweten”; en verder: „Als Victor Hugo in het graf daalt, is er iemand minder in Frankrijk”—wat ongetwijfeld tintelt van waarheid.

De *Matin* verklaarde: „Victor Hugo heeft de universele gedachte geformuleerd en de menschen geleid gelijk de herder zijne kudde.”

„’t Is niet slechts een nationale rouw, ’t is een rouw voor de *menschheid*.” Aldus de *Mot d'Ordre*.

De *Justice* treurde: „De slag heeft in de geheele wereld weerklonken. . . . De reus van het woud is gevallen, de wereld in dofs verslagenheid achterlatende over de breede leegte, welke hij met zijn schaduw bedekte.”

De *Gagne-Petit* spreekt van „koning Hugo, als pendant voor koning Voltaire.”

De *République française* verzekert dat „de geheele beschaafte wereld rouw zal dragen.” — „Victor Hugo,” gaat ze voort, „heeft voor de Republiek miljoenen soldaten doen opstaan,” voorts „legioenen mannen” en eindelijk „legers burgers.” Verder herinnert zij aan wijlen haar hoofdredacteur Gambetta, „dien de dichter zoozeer had liefgehad en bemind.” Veuillot verklaart, dat de *République française* zelve er niets van geloof.

De *Opinion* roept in enthusiastische ontroering, of met ontroerd enthousiasme, uit: „Zijn naam zal vele lange eeuwen de verbeelding der menschen vervullen, en de jeugdige meisjes doen droomen, als de schaduw des avonds van de heuvelen daalt.” — Dat zal dus een droomerig geslacht in de toekomst geven.

Een paar gedachten uit de rederoering van rouwbeklag, door Brisson in de Kamer gehouden — waarin o. a. gezegd werd, dat de brieven niet alleen rouwen, maar ook het vaderland, de menschheid, een ieder die spreekt en denkt in de geheele wereld, en dat de kleinen en armen Hugo's naam liefhadden en verveerden, wetende dat deze groote man *hen allen droeg in zijn hart* — worden teruggevonden, maar in duidelijker vorm in *Gil blas*. Men hoore slechts: „Niet alleen de dichters, de schrijvers, de kunstenaars, de denkers verliezen in hem een vader, maar ook de armen, alle lijdenden, alle kleinen, alle ellendigen, geheel het volk, welks wonden hij verbond en kuste.”

De redacteur slaakt een geheele kolom van dergelijke droeve zichten en breekt dan af, niet omdat hij alles gezegd heeft, maar „omdat de tranen hem verstikken.” — De met tranen doorweekte kopij moet voor de zettters wel moeielijk te ontcijferen zijn geweest.

Het poëtische gekerm der pers wekte natuurlijk den nuijver der geletterden en kunstenaars van elken rang. Een ieder had iets roerends, iets aangrijpends, iets nieuws te zeggen. Wij laten hier eenige dier dwaze ontboezemingen volgen. „Franschman geboren, is hij als burger der menschheid gestorven.” — „Kampioen der werklieden, apostel der wereldlijke beschaving en vrijheid.” — „Hij verdiende uit het onzekere leven over te gaan in de onsterfelijkheid.” — „Lichtzuil.” — „De Franschman van het menschengeslacht.” — „Vuurtoren van vrijheid.” — „Alle boeren, zelfs ongeletterden, bewonen hem.” — „Het meest theatrale genie dezer eeuw.” (Daarmede althans kunnen wij vrede hebben). — „Souverein van den berg der wetenschappen.”

Men begrijpt, hoe moeielijk al die kleine Hugo's — want een ieder heeft zijn best gedaan, om in den stijl van den meester te schrijven — het den officiële redenaars hebben gemaakt om in hun lijken nog nieuwe qualificatiën en hyperbolen uit te vinden. De voorraad was letterlijk uitgeput.

Het zoeken naar enthousiasme heeft verscheiden ook leelijke partan gespeeld. Zoo werd o. a. door een bewonderaar „de verplettering van Frankrijk in 1870” vergele-

"bij den dood van den vader des vader-lands in 1883." over welke beide slagen de bewonderaar *senzelfde smart* gevoelde. En ander wille, dat de kinderen van alle scholen van Frankrijk de begrafeniszeden bijwonen. Een dolzinnige Italiaan noemde "Garibaldi en Victor Hugo" door het genie en door hun onsterfelijk werk."

De kinderen zijn er voorgespannen, om te luilen — natuurlijk met droge oogen, getuige een brief in den *Rappel* van den inhoud: — "Vergun een arm klein meisje, u haar smart te betuigen!... Met de geheele wereld beweet ik den grooten meester, dien de geheele wereld liefhad."

"Een meisje van negen jaren, die als engel den zegen van grootvader is gaan brengen."

"Ik beweet hem." — Arm weesje!

Ten slotte nog een paar voorstellen, geend en al in den geest van het bovenstaande: De *Ligue*, het orgaan van den vrieschen Audrieux, oordeelde, dat men de lijk van Victor Hugo niet definitief in de Pantheen moest bijzetten. Zijn plaats in de *Notre Dame* (!), niet in de *Ligue* eerbiedigt op haar manier (de goddienst), maar "op het platform der crypte tusschen de twee torens. Welke lijking".... enz. En zoo dit schoonheidsbeeld niet kon worden verwezen, dan moest men ten minste op die plek standbeeld van den dichter doen ver-
 In correspondent van den *Rappel*, niet verheischend, stelt zich niet het Pau-
 terreden, doch gruwet van de sombe-
 vichtige crypte. "De lijkst van Vic-
 Hugo," zegt hij, "moet in den tempel
 staan, onder den koepel, in de plaats
 het hoofdaltaar, goed verlicht, goed
 het gezicht zooals het den *God-licht-*
 inger toekomt."

En derde wil, dat de lijkkoets, die het
 lijk overschot zou overbrengen, als
 rich monument, met eerbied bewaard
 te Versailles of te Trianon."

Behalve deze reliquie van dezen "hei-
 der vrije gedachte" zijn er nog ander-
 De *Rappel* heeft tot dien rang alle
 verheven der klimoprauken, die
 naar van het huis, waar Hugo woon-
 deden. Tot dit denkbeeld werd het
 licht, doordien een "jeugdige vrouw"
 had heeft afgeplukt, om er zich schrei-
 mede te verwijderen. Als een oude
 hetzelfde had gedaan, zou dit wel-
 voor het blad niet hetzelfde zijn ge-
 met.

Tij eindigen met in dezen bonten "blo-
 kens" zelve een bloempje te steken,
 la style à la mode:
 "De arend der vrije geesten is wegge-
 en zijn jongen zitten in hun nest
 opels naar geestesvoedsel te gupen —
 prit est mort!"

Zou voor een statisticus niet onbe-
 gijft zijn, te berekenen hoeveel tranen
 den dood van Victor Hugo in de we-
 zijn gestort. Hoe jammer, dat men
 niet gestolten heeft kunnen opvangen,
 den gevoelsparen aanen te rijgen tot
 "trans der menscheit."

Noticia.

Op dia pasar cabu nos a priuanti di pu-
 historia di Lourdes, koe Ipi a man-
 boena di October di anja 1884.
 plorand di milagro lo haci nos un
 grandi si nan por docna prueba koe,
 lo nos ta bai conta, no ta berdad.

Cobi.

UN PLEGADOR.

Un Historia di Lourdes.

Francis Macary, un schrijnwer-
 tabata un hoben biboe. E ta
 masjar gracioso den su com-
 munion i masjar haridor. Den po-
 tempoe el a pasa Francia pa sin-
 a ofici na Nantes. Kamerijk,
 mille i Lyon. E tabata masjar
 piteo i no a dura muchoe koe e
 tabata baas.

Ma bon trahador i amigoe, e
 stima trabao i plezier tambe.
 di a saca toer su sabidu-
 di *Romans i Cowrant* maloe.
 tabatin ningun sintimentoe di
 E tabata kere, k'e por a
 masjar sosegar.

tantoe k'e tabata camna den
 mas liber e tabata bira den
 di pensa. Misa e no ta
 Nuncia e tabata canta Sal-
 mas wel mal cantica.

Si un of otro muher religiosa, koe
 tabata mira pa su coeminda, tabata
 papia coenèle di oracion, e tabatin
 pa respondi: "trabao ta oracion",
 ma nunca es palabranan a haciële
 corda riba es otro berdad: "ora-
 cion ta trabao."

Biboe di naturaleza e no por a
 wanta flogedad ni moderacion den
 cos di Religion, ni den ningun cos
 mes. Den poco tempoe François
 tabata mitar indiferente, mitar ene-
 migoe. For de rest e tabata un ba-
 lente jonkman i, es koe ta berdad
 mester ta papiar, e tabatin bon
 cabez i bon coerazon. Sin comple-
 ment, beleefd, franco, gracioso den
 su combersacion, manera Francés-
 nan di Provincia di Zuid sã ta, e
 tabata bon ricibir na toer camina.
 Toer cos grandi i bon tabata haci
 masjar impresion riba diële. E
 tabatin compasion coe disgracia di
 otro, semper prontoe pa saca su bra-
 za fuerte pa juda zwaknan i pa sis-
 ti pobernan di es poco k'e tabatin.

Ma tambe e tabata rabia masjar
 liger, i bira furioso mes. Di mi-
 nima cos, un of otro harment stom-
 pi, un kwasst den un tabla tabata
 hacië grita di rabia, i cada gritoe
 tabata un vloek, un maldicion of
 un blasfemia. No tabatin un win-
 kel camina hende tabata vloek mas,
 manera winkel di François Macary.

Ora François, despues di a sinja
 su ofici ocho anja largoe di un stad
 na otro den su perfeccion, a bini
 na anja 1833 na Lavaur, camina el
 a nacé [un stad di sietje of ocho
 mil habitante], el a keda tantoe
 cristian aïnda; pa casa segun regla
 di Sacramentoe di matrimonio.

Promer koe nos ta bai mas alenw,
 nos kier observa aki koe François,
 apesar k'e tabata kere koe no ta-
 bata noder, koe ni e mes ni nin-
 gun homber tabata religioso, taba-
 ta para arriba, i duroe mes koe
 muhernan tabata religiosa. I ora
 koe nan tabata papia coenèle riba
 cuenta di religion, i moenstré su
 mal principio, e tabata defendé su
 curpa di un manera koe nunca hen-
 de por a corda.

"Tempoe koe mi tabata bai school,"
 asina e tabata responde bao di bo-
 fon, "mi sinja den mi les di len-
 ga, koe palabra religion ta di gene-
 ro femenino, i no di masculino."

"Ma si manera bo ta bisa, reli-
 gion ta bon pa muher, pakiko e
 no ta bon pa homber? i pakiko
 bo mes no ta practica bo religion?"

"Pasobra un chemis ta para un
 muher bon, boenita, (fini), i mi mes-
 toer bisti un chemis p'esai? — ta
 mescos."

Berdadero motiboe scoudir bao di
 es gracionan laf, tabata es-aki, koe
 François tabata comprende koe di
 muhernan religiosa ta bini bon es-
 posonan, manera e mes a haja di
 sabi na toer su biaha, i koe nota 'sina
 coe damsuan sin religion.

Poco tempoe despues k'el a bolle
 na Lavaur, el a casa delanti Altaar
 coe un moza religiosa, pober ma como
 un destinar di su felicidad. E mo-
 za tabatin bon coerazon, boenita
 manera. Un anochi, nobo casar no-
 ma, k'e tabata keyer coenèle bao
 di paloenan luna clar, e muher ta-
 batien un combersacion religiosa
 coenèle, pasobra e tabata masjar
 debota, i p'e via, e tabata traha pa
 gana François pa Iglesia. Ma Fran-
 çois a corta su palabra i bisé: "Mi
 bon Virginia, mi ta stimá bo masjar
 i bo ta preek boenita.... ta falta
 poco mes boenita koe sjon Pastoor.
 Ma koe mi no ta bai misa nitende
 predicaci, mi ta kere koe ta pas-
 bra mi no ta gusta predicaci. Tre-
 ce e predicaci na cas, no ta sirbi.
 Mi tin mi ideanan, i no tin hen-
 de pa kita nan; e ideanan ta firme
 manera mi coerazon, koe ta di bo,
 mi duici! Keda contentoe coe esai,
 stimá mi tambe, ma no preek. No
 hera di forzami pa mi kere ni pa
 mandá mi misa, confesa ni cumpli
 coe Cuaresma; no busca pleitoe den
 cas pa pone orden riba mi, i pa
 haci coe mi manera bo kier; ta na
 mi koe bo mester ta obedecidoe;
 asina lo bini desunion den nos, i
 por fin lo mi no por wanta reli-
 gion mas ni den muhernan...."

Pobercita Virginia taba jora. "A
 caba", François dici, "no papia
 mas riba di esai", i el a brasé.

"Si na bo idea mi no tin basta
 religion, bo tin di sobra. Bon Dios
 no ta perde nada, ni mi tampoco.
 Cada un tin su trabao den cas,
 mi alma. Lo mi traha pa bo, i bo
 lo reza pa mi. Pa bo mi fatiga i
 mi sodor, i pa mi bo oracion."

Virginia tabata sabir. E tabata
 comprende (es koe poco muher ta
 comprende) koe un homber no ta com-
 berti forzar ni coe muchoe papia-
 mentoe, koe ta mas peligroso koe
 bon, ma coe pacienci, coe birtudnan
 cristiana practicar na cas, i coe ora-
 cion continuo, koe no ta stop di ba-
 ti na porta di cielo. Virginia ta-
 bata warda e duele den su coera-
 zon i no kier a papia mas riba
 es cuenta. "Lo mi keda ketoe, a-
 sina el a bisa den dië mes. Mi
 kier reza i spera ora di Dios su
 gracia. Mi kier drecha mi mees
 aïnda i haciële feliz — esaki lo ta
 mi predicaci!" I François Macary
 tabata fortunar.

Ma fortuna ta un páhara debota.
 No a cohé, k'e tabata boela bai, i
 disparce den blaati di paloenan. I
 por desgracia asina mes a bai coe
 fortuna di François.

(E ta sigi).

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

(Bekendmakingen).

Gouvernements-Secretarie.

Curaçao, den 30n Juli 1885.

Bij de op den 21n dezer maand
 op *Aruba en Bonaire* gehouden
 verkiezingen van Landraden is her-
 kozen op het eerstgemeld eiland
 de Heer J. N. Oduber, met acht
 van de *neven* uitgebrachte stem-
 men, en op het laatstgemeld ei-
 land, de Heer C. L. Neuman, met
 drie van de *vier* uitgebrachte stem-
 men.

Met ingang, van 10. Augustus 1885:
 10. De als *maréchaussée* der 2e.
 klasse bij de brigade alhier ge-
 detacheerde infanterist *Pieter*
Croese naar het Garnizoen terug-
 gezonden.

20. De persoon van *Johannes God-*
fried Wagenaar benoemd tot *ma-*
réchaussée der 2e. klasse bij de
 brigade in de kolonie.

De Gouvernements-Secretaris,
 HELLMUND.

— Donderdag 11. heeft de Kamer
 van Koophandel en Nijverheid eene
 openbare zitting gehouden, waarin
 het Rapport werd vastgesteld, dat
 nan den gouverneur over de voor-
 stellen betreffende het opnemen
 van Curaçao in het wereldtelegraaf-
 net ingezonden zal worden.

— Woensdag 11. geschiedde de
 plechtige aanneming der kinderen
 in de parochie v. St. Rosa, 54 jon-
 gens en 44 meisjes hebben op dien
 dag hun eerste H. Communie ge-
 daan.

WOENSDAG jl. is alhier de Eer-
 waardige Zuster **Magdalena** in
 den Heer overleden. Gedurende bijna
 30 jaren was de overledene een waar-
 dige dochter van den H. Franciscus,
 en 25 jaren lang arbeide zij vol ijver
 voor het welzijn der R. K. Curaçao-
 sche Weesmeisjes.

Reverenda Sœur **Magdalena**,
 koe 30 anja largoe tabata bistir coe
 habyt di Sœurman di San Francisco,
 a moeri dia Razon pasar den di Sen-
 jor. Dios descanza e Rev. Sœur
Magdalena, koe su bida du-
 rant mas di 25 anja, tabata conse-
 grar na obranan di caridad pa nos
 huérfanan Católica di Curaçao.

R. I. P.

DINSDAG a.s. den feestdag van den
 H. Dominicus zal in de H. Rozen-
 krans-kerk op Pietermaai des mor-
 gens ten 7½ door Z. D. H. Mgr. H.
 J. A. van Ewijk eene H. Mis ge-
 pontificeerd worden. 's Avonds ten
 6 ure is er Pontificaal Lof, waaron-
 der de feest-predicatie door Mgr.
 F. E. C. Kieckens, Kamerheer van Z.
 H. den Pau, zal gehouden worden.

— DIA MARTIS, koe ta bini, ta fies-
 ta di San Dominico. E dia-al, main-
 ta 7½ or. Su Ilustr. Señor Obispo
 lo ofrece den Iglesia di Pietermaai
 un Misa pontifical. Or di atardi
 lo tin Alabanza pontifical tambe coe
 predicaci di Mgr. F. E. C. Kieckens,
 Cam. di Su Santidad.

BUITENLAND.

ROME.— De regeering heeft be-
 sloten dit jaar op minder uitgebreide
 schaal tusschen leger en vloot oefen-
 ningen te doen houden. Vooral moet
 zulks wel wenschelijk zijn voor de
 Marine; immers er zijn in Italië
 zee-officieren die meer aan wal dan
 aan boord zijn, en sommige admi-
 raals hebben in geen jaren de zee-
 lucht ingeëdent.

MADRID.— „El Ancora” maakte
 onlangs melding van een opmerkens-
 waardig feit, dat nl. aan eene dame
 te Madrid de som van 13,000 pesetas
 ter hand gesteld werden welke
 haar ontvreemd waren, doch onder
 biechtgeheim, aan een priester van
 San Sebastian voor haar teruggege-
 ven werden

De Cholera en de Wetenschap.

Eenige weken geleden hebben onze lezers
 het bericht gelezen, dat dr. Domingos Freire
 te Rio Janeiro proeven van inenting geno-
 men heeft tegen de besmetting van de
Gele Koorts. Reeds langen tijd trachten
 onderscheidene mannen van uitnemende we-
 tenschap een dergelijk middel te ontdekken
 om de verwoestingen der *Cholera* tegen te
 gaan. In Spanje was het dr. Ferran, die
 in den laatsten tijd duizenden zijner land-
 genooten tegen de vreeselijke ziekte wilde
 verdedigen. Volgens eenen staat, door hem
 aan de Regeering overgelegd, heeft hij van
 1 tot 8 Mei jl. 7128 personen een- en 3011
 personen twee maal tegen cholera ingeënt.
 Al deze menschen behoorden tot de bevol-
 king van Aleira, dat 16.000 zielen telt.
 Van de eersten werden 7 personen ziek en
 stierven er 2; van de laatsten niemand.
 Onder de niet ingeenten werden in denzelf-
 den tijd 73 personen door cholera aange-
 tast, en hiervan stierven er 39.

Zooals het met de uitvinding en toepas-
 sing van bijna elke wetenschappelijke ont-
 dekking geschied, gebeurde het ook in Spanje.
 In weerwil van de meest gunstige resul-
 taten zijner „ontsmetting” ondervond dr.
 Ferran veel tegenwerking, bespottung en,
 zelfs van den kant der Regeering, een offi-
 cieel verbod om met zijne onderzoekingen
 voort te gaan. Dit laatste meldde ons de
 Londensche „Standard”.

Daarentegen luidde in de „Indépendence”
 het bericht, dat onderscheidene geleerden,
 o. a. de beroemde *Pasteur*, Ferran met
 zijn goed geslaagde proefnemingen geluk
 gewenscht hebben. 't Is totaal onmogelijk
 schrijft zeker blad, uit al die tegenstrijdige
 berichten de waarheid op te visschen."

Mocht het evenwel waar zijn, dat *Pas-*
teur zijne stem ten gunste van dr. Ferrans
 uitvinding heeft doen hooren, dan ware de
 zaak van den Spaanschen geneeskundige
 gewonnen. Immers wat tegenwoordig ge-
 neraal von Moltke is op het gebied der
 Krijgswetenschap, dit geldt dr. *Pasteur* op
 dat der geneeskunde. In eene redevoering,
 uitgesproken den 12 Februari 1885 bij ge-
 legenheid van de oprichting der wetenschap-
 pelijke Vereeniging „Scientia”, waar-
 van *Pasteur* zelf president is, werd deze
 groote man door dr. Ch. Richet, directeur
 van de *Revue Scientifique*, met niemand
 minder dan met Napoleon vergeleken. Wat
 bij Frankrijks eersten Napoleon de woor-
 den: *Marengo*, en *Jena* in herinnering
 brachten en opwekten, datzelfde gevoel van
 glorie ondervindt dr. *Pasteur* als de woor-
 den „*Fermentation! Contagion!*” weer-
 klinken; terwijl de hoogste roem van dien
 geneeskundige zijne vaccinatie is, en op het
 gebied der wetenschappelijke overwinningen
 met den veldslag van Austerlitz gelijk
 staat. Nog eens, wanneer een dr. *Pasteur*
 dr. Ferran met diens uitvinding geluk-
 wenscht, dan zijn de bespotters en klein-
 geestige benijders van den laatste meer
 dan voldoende gestraft, en zal de weten-
 schap over de politieke kuiperijen, welke
 de toepassing van dr. Ferrans uitvinding
 in den weg staan, eindelijk ook wel zeg-
 vieren.

Engeland.

Men zegt wel eens: „goed begon-
 nen half gewonnen” en op de waar-
 heid van dat spreekwoord valt ook
 niet het minste af te dingen, maar
 waar is het ook dat het eerste op-
 treden van Lord Salisbury volstrekt
 geene halve overwinning mag hee-

